

Obrazložitev proračuna RS za leto 2025

1311 - Ustavno sodišče

Poslanstvo predlagatelja finančnega načrta

V skladu z Ustavo Republike Slovenije in Zakonom o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21) je Ustavno sodišče najvišji organ sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ustavno sodišče je v razmerju do drugih državnih organov samostojen in neodvisen državni organ. Iz pristojnosti Ustavnega sodišča, ki so večinoma opredeljene že v Ustavi (160. člen), nekatere pa tudi v posameznih zakonih (npr. Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi, Zakon o lokalni samoupravi), izhaja, da je Ustavnemu sodišču dana pomembna vloga nadzora nad ustavno skladnim delovanjem vseh treh vej oblasti - zakonodajne, izvršilne in sodne. Vloga Ustavnega sodišča v državni ureditvi Republike Slovenije je izjemno pomembna. Ustavno sodišče je v svojih odločitvah večkrat poudarilo, da je varuh Ustave in ustavnega reda. Temeljno poslanstvo Ustavnega sodišča je torej varovanje ustavne demokracije v Sloveniji, kar pomeni predvsem varstvo temeljnih ustavnih načel, na katerih mora v skladu z Ustavo temeljiti delovanje vseh organov Republike Slovenije (načelo demokratičnosti, načela pravne države, načelo delitve oblasti, načelo ustavnosti in zakonitosti), zlasti pa varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih Ustava zagotavlja posameznikom v razmerju do državne oblasti. Ustavno sodišče seveda ni edino, ki mora zagotavljati delovanje ustavne demokracije in pravne države, to je dolžnost vsakega državnega organa, vključno z rednimi sodišči. Vendar pa ima Ustavno sodišče glede vprašanj ustavnosti in varstva ustavnih pravic zadnjo besedo. V zvezi s tem je treba poudariti, da so odločbe Ustavnega sodišča obvezne, kar pomeni, da imajo njegova stališča, ki jih sprejema v okviru izvrševanja svojih pristojnosti, obvezujočo moč. To izrecno določa 1. člen Zakona o Ustavnem sodišču, čeprav obveznost njegovih odločb izhaja že iz temeljnih načel Ustave. Glede na naravo in položaj Ustavnega sodišča v državni ureditvi Republike Slovenije, je treba ugotoviti, da Ustavno sodišče ne more biti sodišče, ki bi odloča o številnih in z vidika njegovega položaja manj pomembnih zadevah. Že po naravi stvari je vloga Ustavnega sodišča vloga precedenčnega sodišča.

Delovanje predlagatelja finančnega načrta prispeva k doseganju ciljev naslednjih podprogramov, programov in politik

- 01 - POLITIČNI SISTEM
 - 0102 - Varstvo ustavnosti, nadzor pravne države in človekovih pravic
 - 010202 - Dejavnost ustavnega sodišča

Proračunski uporabniki znotraj predlagatelja finančnega načrta

- 1311 - Ustavno sodišče

Proračunski uporabniki ter njihovi neposredni učinki

1311 - Ustavno sodišče

Oris proračunskega uporabnika

Pristojnosti Ustavnega sodišča večinoma določa že Ustava (160. člen). Na podlagi Ustave je mogoče pristojnosti Ustavnega sodišča razvrstiti v štiri skupine. Prva skupina je pristojnost za presojo medsebojne skladnosti predpisov. V tem okviru je najpomembnejša pristojnost Ustavnega sodišča, da presoja skladnost zakonov z Ustavo. Poleg tega lahko presoja tudi skladnost podzakonskih predpisov in drugih splošnih aktov z Ustavo in zakoni, vse predpise pa lahko presoja tudi z vidika skladnosti z ratificiranimi in veljavnimi mednarodnimi pogodbami. V širšem smislu lahko v to skupino uvrstimo tudi predhodno odločanje o skladnosti mednarodnih pogodb z Ustavo; gre za odločanje o ustavnosti mednarodne pogodbe v fazi postopka njene ratifikacije. V drugo skupino pristojnosti Ustavnega sodišča lahko uvrstimo odločanje o ustavnih pritožbah, torej o tem, ali je s posamičnimi akti državnih organov prišlo do kršitve človekovih pravic ali temeljnih svoboščin. Običajen pogoj za vložitev ustavne pritožbe je predhodno izčrpanje vseh pravnih sredstev. V tretjo skupino pristojnosti Ustavnega sodišča uvrščamo odločanje o pristojnosti. Ustavno sodišče je pristojno za o sporih glede pristojnosti med predsednikom republike in Vlado, med državo in lokalnimi skupnostmi in celo o sporih glede pristojnosti med sodišči in drugimi državnimi organi. Četrta skupina so druge pristojnosti Ustavnega sodišča. Nekatere od teh določa že Ustava (odločanje o ustavni obtožbi zoper predsednika republike, predsednika Vlade ali ministre, o protiustavnosti aktov in delovanja političnih strank), druge so določene v zakonih (Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi, Zakon o lokalni samoupravi, Zakon o volitvah v Državni zbor, Zakon o Ustavnem sodišču). Iz vseh teh pristojnosti Ustavnega sodišča izhaja, da mu je dana pomembna vloga nadzora nad celotnim oblastnim delovanjem države, s čimer se zagotavlja, da se formalno demokratična država giblje v vsebinskih okvirih t.i. ustavne demokracije. V skladu z Ustavo in Zakonom o Ustavnem sodišču je Ustavno sodišče najvišji organ sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ustavno sodišče je v svojih odločbah večkrat opozorilo, da pri delitvi državne oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno oblast ne gre za razmerje nadrejenosti ali podrejenosti, temveč za razmerje omejevanja in sodelovanja enakovrednih vej oblasti, ki vsaka deluje v okviru lastnega položaja in lastnih pristojnosti. Zato mora biti ustavnopravna enakovrednost zakonodajne, izvršilne in sodne oblasti izhodišče pri urejanju mehanizmov nadzora in ravnotežja med vejami oblasti. Prav (ustavno)sodna oblast je porok za učinkovito omejevanje državne oblasti, torej za delovanje države kot ustavne demokracije. Organizacijo, delovanje in postopek pred Ustavnim sodišče podrobneje urejata Zakon o Ustavnem sodišču in Poslovnik Ustavnega sodišča. Ustavno sodišče ima devet ustavnih sodnikov, ki jih imenuje Državni zbor za obdobje devetih let. V razmerju do drugih državnih organov je Ustavno sodišče samostojen in neodvisen državni organ. Uživa tudi pomembno proračunsko avtonomijo. Ustavno sodišče ima predsednika in podpredsednika, ki ju izmed sebe izvolijo sodniki Ustavnega sodišča za dobo treh let. Ustavno sodišče imenuje tudi generalnega sekretarja, ki opravlja naloge, določene z zakonom in poslovnikom Ustavnega sodišča. Izmed pravnih in drugih strokovnjakov Ustavno sodišče imenuje svetovalce Ustavnega sodišča.

01 - POLITIČNI SISTEM

0102 - Varstvo ustavnosti, nadzor pravne države in človekovih pravic

010202 - Dejavnost ustavnega sodišča

Opis podprograma

Ustavno sodišče je najvišji organ sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic ter temeljnih svoboščin.

V skladu z 160. členom Ustave sodišče odloča:

o skladnosti zakonov z ustavo,

o skladnosti zakonov ter drugih predpisov z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami in s splošnimi načeli mednarodnega prava,
o skladnosti podzakonskih predpisov z ustavo in zakoni,
o skladnosti predpisov lokalnih skupnosti z ustavo in z zakoni,
o skladnosti splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, z ustavo, zakoni in podzakonskimi predpisi,
o ustavnih pritožbah zaradi kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnimi akti,
o sporih glede pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi, med lokalnimi skupnostmi, in med samimi lokalnimi skupnostmi,
o sporih glede pristojnosti med sodišči in drugimi državnimi organi, o sporih glede pristojnosti med državnim zborom, predsednikom republike in vlado,
o protiuštavnosti aktov in delovanja političnih strank, in o drugih zadevah, ki so mu naložene z ustavo ali z zakoni.

Na predlog predsednika republike, Vlade ali tretjine poslancev Državnega zbora izreka Ustavno sodišče v postopku ratifikacije mednarodne pogodbe mnenje o njeni skladnosti z Ustavo. Državni zbor je vezan na mnenje Ustavnega sodišča.

V skladu z Ustavo in Zakonom o ustavnem sodišču Ustavno sodišče odloča o ustavni pritožbi (t.i. impeachment) zoper predsednika republike, predsednika vlade ali ministre.

V skladu z Zakonom o volitvah v Državni zbor, Zakonom o Državnem svetu in Zakonom o ustavnem sodišču Ustavno sodišče odloča o potrjevanju poslanskih mandatov in mandatov članov Državnega sveta.

V skladu z Zakonom o lokalni samoupravi Ustavno sodišče odloča o ustavnosti in zakonitosti predpisov države, s katerimi se posega v ustavni položaj in pravice lokalne skupnosti.

V skladu z Zakonom o referendumu in o ljudski iniciativi Ustavno sodišče odloča o dopustnosti izvedbe zakonodajnega referenduma.

Ukrepi

1311-11-0001 - Izvajanje pristojnosti Ustavnega sodišča

Opis ukrepa

Postopek za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov ali splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, se začne z zahtevo enega izmed določenih upravičenih predlagateljev (sodišče, Državni zbor, tretjina poslancev, Državni svet, Vlada itd.). Vsakdo pa lahko da pobudo za začetek takega postopka, če izkaže za to ustrezen pravni interes, ki ga v vsakem posameznem primeru ugotavlja Ustavno sodišče. Protiustavne zakone Ustavno sodišče v celoti ali delno razveljavi z odločbo, protiustavne oziroma protizakonite podzakonske predpise in splošne akte za izvrševanje javnih pooblastil pa lahko razveljavi (ex nunc) ali odpravi z učinkom za nazaj (ex tunc). Če je predpis protiustaven oziroma protizakonit zato, ker določenega vprašanja, ki bi ga moral urediti, ne ureja, ali ga ureja na način, ki ne omogoča razveljavitve oziroma odprave, sprejme Ustavno sodišče o tem ugotovitveno odločbo. Zakonodajalec oziroma organ, ki je izpodbijani predpis izdal, se mora v roku, ki ga določi Ustavno sodišče, odzvati in odpraviti ugotovljene protiustavnosti oziroma nezakonitosti. Ustavna pritožba je namenjena varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Vloži jo lahko vsakdo, ki meni, da mu je neka pravica ali svoboščina kršena s posamičnim aktom državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnega pooblastila, vendar mora, razen v izjemnih primerih, najprej izčrpati vsa pravna sredstva. Namen ustavne pritožbe pa ni presoja nepravilnosti pri ugotavljanju dejanskega stanja in uporabi materialnega ter procesnega prava, saj Ustavno sodišče ni pritožbeno sodišče v razmerju do sodišč, ki odločajo v sodnem postopku. Ustavno sodišče preizkusi le, ali je bila z izpodbijano odločitvijo organa oblasti (npr. s sodbo) kršena kakšna človekova pravica

ali temeljna svoboščina. Ustavna pritožba se sprejme v obravnavo, če so izpolnjene procesne predpostavke in če gre po vsebini za tako zadevo, da je potrebno in primerno, da o njej odloči tudi Ustavno sodišče. Zakon določa, da se ustavna pritožba sprejme, če je imela kršitev človekovih pravic oziroma temeljnih svoboščin hujše posledice za pritožnika ali če gre za pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve. Če Ustavno sodišče ugotovi, da je pritožba utemeljena, posamičen akt z odločbo odpravi oziroma razveljavi in vrne zadevo pristojnemu sodišču oziroma drugemu organu v novo odločanje. Pod pogoji, določenimi z zakonom, pa lahko tudi samo odloči o sporni pravici oziroma svoboščini. Ustavno sodišče za postopek in odločanje o drugih zadevah iz njegove pristojnosti smiselno uporablja določbe Zakona o Ustavnem sodišču o oceni ustavnosti in zakonitosti predpisov in splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil. Ustavno sodišče obravnava zadeve iz svoje pristojnosti na nejavni seji ali javni obravnavi, ki jo razpiše predsednik Ustavnega sodišča, če sam tako odloči, ali če to zahtevajo trije ustavni sodniki, lahko pa jo razpiše tudi na predlog udeležencev v postopku. Po končanem obravnavanju Ustavno sodišče odloči na nejavni seji z večino glasov vseh ustavnih sodnikov. Ustavni sodnik, ki ne soglaša z večinsko odločitvijo ali obrazložitvijo odločbe, lahko da odklonilno ali pritrdilno ločeno mnenje. Zoper odločbe in sklepe, izdane v zadevah iz pristojnosti Ustavnega sodišča, ni pritožbe. Predsednika Ustavnega sodišča, ki predstavlja Ustavno sodišče, izvolijo ustavni sodniki izmed sebe s tajnim glasovanjem za dobo treh let. V odsotnosti ga nadomešča podpredsednik, ki se izvoli na enak način. Predsednik ima poleg opravljanja sodniške funkcije še mnoge druge naloge: usklajuje delo Ustavnega sodišča, sklicuje in vodi obravnave in seje Ustavnega sodišča ter podpisuje odločbe in sklepe, skrbi za stike z drugimi državnimi organi in sodelovanje s tujimi ustavnimi sodišči ter mednarodnimi organizacijami in podobno. Strokovno, sodno-upravno, finančno in administrativno– tehnično podporo Ustavnemu sodišču zagotavlja Sekretariat, ki ga sestavljajo različne službe (strokovna služba, služba za analize in mednarodno sodelovanje, služba za dokumentacijo in informatiko, glavna pisarna in služba za splošne in finančne zadeve). Generalni sekretar vodi delovanje vseh služb sekretariata in ima v razmerju do zaposlenih v sekretariatu položaj predstojnika državnega organa.

Izhodišča in kazalniki na katerih temeljijo izračuni in ocene pravic porabe

Izračuni in ocena pravic porabe ne morejo izhajati samo iz pripada zadev, čeprav je to pomembno. Treba je upoštevati celoten ustroj Ustavnega sodišča. Podlaga za izhodišča in kazalce so zato naloge in organizacija, ki je potrebna, da Ustavno sodišče optimalno izvršuje svoje pristojnosti. Posledično je pripravljena kombinacija kazalnikov, ki bolj natančno opredeljujejo zgoraj zapisano, od števila sej, tako plenarnih kot senatnih, tudi korespondenčnih, števila zaposlenih, pa tudi pripada in rešenih zadev ter skupnega števila izdanih odločb in sklepov in ne nazadnje deleža investicij, saj to pomeni, da je oprema stalno posodobljena in zagotavlja optimizacijo pogojev za delovanje Ustavnega sodišča.

Pravne podlage

Oznaka	Naziv
ZUstS-UPB1	Zakon o ustavnem sodišču (uradno prečiščeno besedilo) (ZUstS-UPB1)

Neposredni učinki

C4100 - Delovanje pravne države

Prispeva k rezultatu: C5768 - Odločbe in sklepi Ustavnega sodišča

Delo Ustavnega sodišča zaznamuje prizadevanje za vzpostavljanje vladavine prava in uveljavljanje zavezanosti vseh organov oblasti ustavnemu redu. Ustavno sodišče s svojimi odločitvami neposredno vpliva na delovanje nosilcev zakonodajne, izvršilne in sodne funkcije in jih na ta način usmerja k

varstvu temeljnih pravnih in civilizacijskih vrednot, obenem pa jih tudi omejuje, kadar bi pri izvrševanju svojih pristojnosti presegli meje ustavno dopustnega. S takim izgrajevanjem in utrjevanjem pravne države se krepi tudi zaupanje državljanek in državljanov v pravično in učinkovito pravno ureditev. Ustavno sodišče je eden izmed ključnih dejavnikov za udejanjanje in razvoj pravne države ter vladavine prava.

Kazalniki

Kazalnik	Vir	ME	Izh. Leto	Izh. Vred.	Leto	Cil. vrednost	Dos. vrednost
I09782 - skupno število odločb v U-I zadevah	#NA	št	2016	38,00	2018	38,00	28,00
					2019	38,00	24,00
					2020	38,00	33,00
					2021	25,00	43,00
					2022	25,00	48,00
					2023	25,00	
					2024	25,00	
					2025	25,00	
					2026	25,00	
I09783 - Skupno število odločb v Up zadevah	#NA	št	2016	42,00	2018	42,00	32,00
					2019	42,00	55,00
					2020	42,00	23,00
					2021	35,00	24,00
					2022	35,00	49,00
					2023	35,00	
					2024	35,00	
					2025	35,00	
					2026	35,00	
I09784 - Skupno število odločb v drugih zadevah iz pristojnosti Ustavnega sodišča	#NA	št	2016	6,00	2018	6,00	6,00
					2019	6,00	4,00
					2020	6,00	3,00
					2021	6,00	2,00
					2022	6,00	8,00
					2023	6,00	
					2024	6,00	
					2025	6,00	
					2026	6,00	

Obrazložitev sprememb ciljnih vrednosti na kazalniku I09782 - skupno število odločb v U-I zadevah

Ustavno sodišče vrednost kazalnika prilagaja predvidenemu številu rešenih zadev, kot izhajajo iz medletne analize zadev v delu na Ustavnem sodišču.

Obrazložitev sprememb ciljnih vrednosti na kazalniku I09783 - Skupno število odločb v Up zadevah

Ustavno sodišče vrednost kazalnika prilagaja predvidenemu številu rešenih zadev, kot izhaja iz medletne analize zadev v delu na Ustavnem sodišču.

Obrazložitev sprememb ciljnih vrednosti na kazalniku I09784 - Skupno število odločb v drugih zadevah iz pristojnosti Ustavnega sodišča

Ustavno sodišče vrednost kazalnika prilagaja predvidenemu številu rešenih zadev, kot izhaja iz medletne analize zadev v delu na Ustavnem sodišču.

Opisi kazalnikov

Kazalnik	Opis
I09782	Z izvrševanjem svojih pristojnosti Ustavno sodišče bistveno vpliva na delovanje pravne države, saj med drugim vzpostavlja in krepi standarde varovanja ustavnosti in zakonitosti. Doseganje omenjenega cilja Ustavno sodišče meri s številom odločb, ki jih je sprejelo v postopkih za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov in splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil (zadeve U-I). Navedeni kazalnik posredno kaže tudi na to, ali in koliko drugi organi pri svojem delu spoštujejo Ustavo.
I09783	Z izvrševanjem svojih pristojnosti Ustavno sodišče bistveno vpliva na delovanje pravne države, saj vzpostavlja in krepi tudi standarde varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Doseganje omenjenega cilja Ustavno sodišče meri s številom odločb, ki jih je sprejelo v postopkih z ustavno pritožbo zaradi kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin (zadeve Up). Tudi ta kazalnik posredno kaže na to, ali in koliko drugi organi pri svojem delu spoštujejo Ustavo.
I09784	Druge pristojnosti Ustavnega sodišča so odločanje o ustavnosti mednarodnih pogodb pred njihovo ratifikacijo, o sporih glede dopustnosti zakonodajnega referendumu, o sporih glede pristojnosti, o ustavni obtožbi predsednika republike, predsednika vlade ali posameznega ministra, o protiustavnosti aktov in delovanja političnih strank, o sporih glede potrditve mandatov poslancev Državnega zbora in drugih podobnih sporih ter o ustavnosti razpustitve občinskega sveta in razrešitve župana. Podatek o številu odločb, sprejetih v omenjenih zadevah, je v večji meri odvisen od pripada v posameznem letu, vendar kaže tudi na to, ali in koliko drugi organi pri svojem delu spoštujejo Ustavo.

Skupine projektov

1311-11-S001 - Investicije v Ustavnem sodišču

Opis skupine projektov

V skupini projektov je načrtovan projekt prenove in nakup opreme, ki je namenjen posodobitvi in zamenjavi opreme, ki bo omogočala čim bolj organizirano, nemoteno in varno delovanje Ustavnega sodišča.

Neposredni učinki

C4095 - Modernizacija in posodobitev opreme s ciljem zagotavljanja nemotenega delovanja

Prispeva k rezultatu: C5768 - Odločbe in sklepi Ustavnega sodišča

Modernizacija in posodobitev opreme zagotavlja materialno podlago za nemoteno delovanje Ustavnega sodišča. To vključuje ustrezno programsko, strojno računalniško, komunikacijsko in drugo opremo ter investicijsko vzdrževanje stavb v upravljanju Ustavnega sodišča.

Kazalniki

Kazalnik	Vir	ME	Izh. Leto	Izh. Vred.	Leto	Cil. vrednost	Dos. vrednost
I05868 - Delež investicij v finančnem načrtu ustavnega sodišča	#NA	%	2009	3,00	2016	4,70	3,37
					2017	4,70	12,06
					2018	4,70	4,89
					2019	4,70	4,18
					2020	4,70	5,84
					2021	4,70	3,93
					2022	4,70	3,06
					2023	4,70	
					2024	4,70	
					2025	4,70	
					2026	4,70	

Obrazložitev sprememb ciljnih vrednosti na kazalniku I05868 - Delež investicij v finančnem načrtu ustavnega sodišča

Ciljne vrednosti niso spremenjene, čeprav je za leto 2024 načrtovana večja investicija v prenovo dodatnih poslovnih prostorov. Ker gre za enkratni dogodek, ni pričakovati, da bi se v prihodnjih letih ciljna vrednost spremenila.